

licet ob timorem mortis, ab eo ini. Querunt igitur DD. an Matrimonium in prædicta facti specie sit validum? Circa quam respondent sub distinctione: Si parentes petant à Juvene illo, ut prædictam puellam statim ducat in Uxorem; aliâs eum sint interfecuti? & concorditer omnes DD. dicunt, Matrimonium esse nullum iuxta text. in capit. Veniens. 2. De Sponsal. At si Juvenis ipse offerat ex se recipere puellam illam in Uxorem, ut mortem effugiat, quam irati parentes minantur ei illaturi; tunc validum esse Matrimonium asserunt Sanchez d. lib. 4. disput. 12. num. 14. Trullench lib. 7. capit. 7. dub. 1. numer. 12. Basilus Pontius lib. 4. capit. 19. num. 10. Averfa qu. 4. sect. 4. Salmanticensis alios allegantes d. cap. 9. num. 46. & 47. Et ceteris omnibus Eminentiss. Cardin. de Lauræa dicit. disput. 19. a num. 122. & seqq. ubi alios Canones adducit. Ratio pro nullitate Matrimonii in prima distinctione est, quia personæ privatæ non habent facultatem puniendi illum (supratorem, id est ei injuriam inferunt, minantes mortem, & debent pro eius punitione ad Judicem recurrere. In secunda autem distinctione, cum ipse supratorem offerat, compensare suum delictum ducendo puellam in Uxorem, censetur voluntarie Matrimonium contrahere, & sic validum existere.

At instabit aliquis, quid Juris, si parentes armati reperit Juvenem in cubiculo cogent ad ducendam in Uxorem unam ex quinque filiabus illius familiæ, quam sibi placitam eligeret? In hoc casu validum esse Matrimonium dixerunt Candidus disputat. 28. artic. 8. dub. 19. Azorius part. 1. lib. 1. capit. 11. dub. 11. & alii relati à Sanchezio d. lib. 4. disput. 12. num. 20. qui tamen amplectitur contrariam opinionem, & tenet Matrimonium esse nullum, tanquam in initum per vim, & Metum cadentem in constantem virum, nihil suffragante illa electione eligenda una ad sui beneficiam ex quinque puellis; siquidem non minus est privus libertate, qui inclusus tenetur in uno cubiculo, quam in quinque; & ita sentit Basilus Pontius lib. 4. cap. 14. n. 14. cum pluribus per eum citatis, quibus adherent Salmanticensis dicit. cap. 9. num. 40. & Ventriglia d. Adnot. 4. p. 2. num. 3. ubi tamen dicit, Abbatem in cap. Cum terra numer. 4. de Elect. & Felinum in cap. In presentia. num. 37. De Sponsal. opinari, validum esse prædictum Matrimonium, utpotè ex prædicta libera electione voluntarium.

Quo ad Ultimum, in quo inquiritur, An Matrimonium nulliter ex Metu gravi contractum possit validari vel Juramento, vel copula carnali subsequente? Circa subsequens Juramentum; est DD. plura scribunt, distinguentes, an ipsum interponatur super consensu præterito, vel de præsentis, aut de futuro, ut fusiè disserit Emin. Cardin. de Lauræa dicit. disput. 19. art. 7. in tribus integris paragraphis; concludunt tamen communiter, quod si duret metu, & causa metus, ob quam Matrimonium fuit nulliter in initum, ipsummet Juramentum nihil operatur quo ad revalidandum conjugium; siquidem Juramentum semper sequitur naturam contractus, qui conjungitur. l. fin. C. De non numer. pecun. & ideo sicut Matrimonium ad sui validitatem imbibit hanc conditionem, ut libero consensu fiat, aliâs sit irritum; ita Juramentum durante metu emissum, nullum est valoris, & nullam parit obligationem. Sanchez d. lib. 4. disput. 20. num. 12. Averfa qu. 4. sect. 6. Rebullius lib. 2. qu. 11. sect. 2. num. 18. & pluribus aliis citatis Salmanticensis d. cap. 9. de Matrimon. num. 63. & 64. ubi addunt, neque opus esse absolute, seu relaxatione ejusdem Juramenti; & cum iidem concordant Maftrius d. disput. 7. num. 143. & 144. & Emin. Card. de Lauræa d. disput. 19. art. 7. p. 1. 2. & 3.

Major difficultas est, si præfatio consensu, ac in-

ito Matrimonio per vim, & metum, cadentem in constantem virum, deinde sequatur copula carnalis, & consummatio ejusdem Matrimonii, utrum per hanc copulam censetur ablatum metu, præfatus consensus liber, & revalidatum Matrimonium? Pro resolutione dubii duo sunt advertenda: Unum, quod post Concilium Tridentinum si Matrimonium fuerit contractum per vim, & metum abique præfatione Parochi, & saltem duorum testium, quamvis subinde consummatum fuerit per copulam, dubitari non potest de eius nullitate; nam tamquam clandestinum ex defectu præfationis Parochi, est omnino irritum; & nullum ex decreto ejusdem Concilii sess. 24. de Matrim. ref. cap. 1. Alterum est, quod ipsamet Concilium Tridentinum, dum irritavit Matrimonium clandestinum, abfque Parochi interventu inita, nihil innovavit circa illa, quæ per vim, & metum cadentem in constantem virum contrahuntur, sed ea reliquit juxta dispositionem antiquorum Canonum, ut bene observat Eminentiss. Card. de Lauræa dicit. disput. 29. num. 157. & num. 165. His prænotatis, resolvendo dubium, ac supposito, quod Matrimonium fuerit contractum per metum gravem coram Parochio, & testibus, DD. procedunt cum hæc distinctione. Vel metum gravem passus sit Matrimonium esse nullum; sed spontè, ac voluntarie consummatum illud, & ad copulam carnalem cum altero conjugè descendit; & in hoc casu omnes testantur Matrimonium validatum ceteri per novum liberum consensum, juxta text. in cap. Significavit. De eo, qui duxit. in cap. Isuper. Qui Matrim. accusat. & in cap. Consultationi. & cap. 1. qui. De Sponsalib. in quibus omnibus iuribus copula subsequenda habetur pro testificatione liberi consensus in Matrimonio; & quod, deposito metu, & mutata voluntate, spontè velit in conjugio manere; nam si noluisse, aufugisset, neque Matrimonium per copulam consummasset, quæ est præfatio Juris, & de Jure, quod liberè confenserit juxta Glossam in cap. Ad id. De Sponsalib. Verb. per annum, ubi ponit hos verus: Effuge, cum poteris, ne consensisse puteris. Nam si postiteris, illius Uxor eris.

Quare per copulam liberè subsequente revalidatum esse Matrimonium, & voluntarium consensum præfatum docent S. Thom. in 4. disp. 29. q. 1. art. 3. q. 2. ad 2. Sanchez, plurimos cumulat, lib. 4. disput. 18. num. 1. Averfa qu. 4. sect. 6. Basilus Pontius d. lib. 4. cap. 14. n. 12. & alii citatis, Salmanticensis d. cap. 9. num. 57. & 58. addentes, quod prædicta reconvalidatio conjugii, & supervenientia liberi consensus præfumeretur etiam sine copula, quando metum passus diu cohabitaret cum conjugè, & ei signa amoris dederit vel per amplexus, vel per dona Sponsalitia. Aut prædicta copula maritalis, consummata tique Matrimonii sit à Metum passo, durante adhuc Metu, & causa Metus; puta, quia parentes armati, à quibus coactus fuerat coram Parochio, & testibus conjugium inire per verba de præfenti, non discesserant ex illa domo, in qua facta fuit coactio? Et in hoc casu duæ sunt opiniones: Prima asserit Matrimonium Metu gravi contractum ratificari, & validum effici per copulam etiam Metu gravi extortam; tum quia talis Metus non censetur amplius gravis, & cadens in constantem virum, cujus est eligere potius mortem, quam peccatum fornicationis, per illam copulam; tum etiam quia de Jure sunt irrita Matrimonium per gravem Metum inita in favorem illorum, quibus vis inferitur. Sed quilibet potest renuñciare favori pro se introducto, prout censetur facere minatus, Matrimonium per copulam consummando; sic enim præsumitur novum consensum, eumque liberum præstare. Ita tenent plures citati per Salmanticensis d. cap. 9. num. 59. inter quos Averfa d. qu. 4. sect. 6. Vers. Et quidem Vega lib. 2. in summ. cap. 513. Sotus, Ledesina, & alii,

& alii, præcipue Glossa in cap. de illis. il 2. de Sponsal. Impuber. quam allegat, sequiturque Fagnan. in eod. cap. de illis. num. 12. tom. 6. pag. 23. Secunda Sententia, quæ verior, ac probabilior reputatur, tenet, non ratificari Matrimonium, nec validum effici, quando Metu gravi consummatur per copulam, eò quia hæc non est sufficiens signum liberi consensus; prout non sunt verba, quibus minas passus dicit, se Matrimonium contrahere; quia de Jure irritantur conjugia per vim inita, durante ipsa vi, quæ in hoc casu supponitur durare; ipsaque irritatio tendit in bonum publicum ad tollenda scandala, & malos exitus ex eadem vi provenientes; ut fufius comprobant hujus opinionis sectatores Salmanticensis d. cap. 9. num. 60. & ibi Sanchez d. lib. 4. disput. 18. num. 15. Basilus Pontius d. lib. 4. cap. 14. numer. 12. Henriquez lib. 11. cap. 9. nu. 7. Bonacina de Matrim. q. 3. punct. 8. numer. 24. Sylvestre Verb. Matrimonium. 8. q. 11. dub. 3. Rebullius lib. 2. q. 9. num. 20. & alii Carmelita plures; quibus consonat Emin. Card. de Lauræa d. disp. 19. toto art. 4. ubi à num. 170. plures adducit rationes, & inter cæteras, quia eatenus Ecclesia in pluribus text. Canonis judicavit, pro validitate Matrimonii ob subsequente copulam, quia, ut in eis legitur, præsumptio stabat pro cessatione Metus, & novo consensu libero; sed si copula exigatur expresse per Metum, vel sequatur durante Metu, cessat præsumptio prædicta. Ergo non sufficit copula subsequens ad validandum Matrimonium. Subindè num. 172. respondit primo argumento opinionis contrariæ, & ostendit, Metum adhuc esse cadentem in constantem virum, est eligat copulam, quæ reputatur peccaminosa; homo autem fortis, & constans debet potius eligere mortem, quam peccatum; nam, inquit, Hoc assumptum est falsum; indè est ad oppositum; nam consummationis Matrimonium ob mortis Metum, id facit animo conjugali, non concubinario; & eligi ex Metu copulam effectum maritali ad effugiendam damna gratia mortis; & sic patitur Metum cadentem in constantem virum. Aliam responfionem eidem primo argumento dant Salmanticensis d. cap. 9. num. 62. dicentes: In tali casu datur in Metum patiente duplex consensus, unus in Matrimonium, alter in copulam; primus, per quem eligi Matrimonium, ut mortem evadat, est ex Metu viri constantis, & ideo illud irritum reddat, quia non consentit in peccatum, ut mortem effugiat. Secundus verò, quo amplectitur copulam, ut à morte liberetur, est viri inconstantis; ideoque compatitur, quod Matrimonium sit irritum, & ipsam copulam esse peccatum mortale. Ad Secundum argumentum respondent, quod nemo potest renuñciare favori ob bonum publicum introductum, est concernat etiam ipsius privati utilitatem; quare si duret Metus, & causa Metus, copula, & consummatio Matrimonii non consolidat illud, quod antea ex eodem Metu gravi nulliter erat contractum; ut in terminis copulæ subsequente, & Matrimonii consummati scribit Abbas, Prepositus, Alexander de Nevo, & sequitur Sperellus Decif. 25. n. 19. ubi mordicus stat pro nullitate Matrimonii, copula non obstante; & citat Rotam coram Cardin. Seraphino Decif. 863. num. 7. ubi hoc ipsum affirmat, prout novissimè in Neapolitana Nullitati Matrimonii coram R. P. D. Calataju die Veneris 11. Januarii 1675. quæ impressa habetur inter recentiores part. 18. decif. 405. num. 9.

Corollarium loco duo, notatu digna, sunt Studio Lectori tradenda. Unum est, superfluum esse disputare, An Matrimonium per Metum gravem, etiam coram Parochio, & testibus contractum invalidè, postea revalidetur per subsequentem copulam carnalem, seu voluntariam cohabitationem; siquid De Sacram. Matrim.

dem à Sacra Congregatione declaratum est, quod quocumque Matrimonium invalidè in initum fuit ex quocumque publico impedimento dirimente; eo cessante, non sufficit novus consensus conjugum ad illud revalidandum, nisi præstetur iterum coram Parochio, & testibus juxta Decretum S. Concilii Tridentini sess. 24. de Matrim. capit. 1. Vers. Qui alter. De prædicta autem declaratione S. Congregationis testantur Rotæ Decisiones coram Cardin. Seraphino Decif. 900. & coram Ludovisio Decif. 395. nec non Basilus Pontius lib. 5. de Matrim. cap. 6. num. 7. & Fagnanus in cap. De illis. num. 13. De Sponsal. Impub. tom. 6. pag. 23. Undè non sunt attendenda, quæ in contrarium scripserunt Sanchez lib. 2. disput. 37. num. 14. Rebullius part. 2. lib. 2. punct. 9. num. 5. & Gobatus tract. 9. num. 500. nec non tract. 10. num. 415. ac alii Moralista ibi allegati. Alterum notatu dignum est, quod si occurrat in praxi aliqua causa nullitatis Matrimonii per Vim, & Metum inita, videnda sunt Decisiones Rotæ coram Buratto Decif. 86. & Decif. 213. positæ etiam, illa in part. 1. recent. Decif. 643. ista in part. 3. Decif. 784. Item coram Seraphino Decif. 859. coram Penia Decif. 1140. coram Ludovisio Decif. 326. & Decif. 374. prout etiam in part. 16. recent. Decif. 38. atque in part. 18. Decif. 405. tom. 2. Legendus pariter Sperellus Decif. 5. Decif. 6. & Decif. 25. Barbofa in Vet. Decif. lib. 1. Vol. 1. & lib. 2. Vol. 16. Cæsar de Panimollis Decif. 19. Decif. 29. & Decif. 102. Eminentiss. Cardin. de Luca de Matrim. disc. 4. & disc. 6. doctissimus Jacobus Pignatellus J. C. Romanus tom. 9. Consult. 180. 181. & 182. ubi materiam Vis, & Metus plenissimè explicat; prout etiam Vincentius de Justis De Dispensat. Matrimonial. lib. 2. cap. 12. ubi copiosissimè alios Auctores allegat, & num. 20. demonstrat, super hoc Impedimento Vis, & Metus Summum Pontificem non posse dispensare; & sub numer. 67. subdit, quod Sacra Congregatio die 15. Septembris 1629. teste Pyrho Corrado Disp. Apostol. lib. 7. cap. 7. num. 42. declaravit invalidum quoddam Matrimonium contractum à filia propter Metum mortis sibi à Matre incussum, quamvis illa, post obitum Matris, per Septennium cum Viro permanisset, & filios procreasset.

DECISIO XXVIII. ARGUMENTUM.

Offendit hæc Decisio, irrita esse Matrimonium contracta ab Ordinatis in Sacris; & quibus penes iidem sic contrahentes afficiatur? E converso docet, Uxoratum posse Ordinari in Sacris, quinquè tamen concurrentibus conditionibus. Agitur de causis, ob quas Papa possit dispensare, ut Ordinatus in Sacris Uxoratum ducat. Exempla hujusmodi Dispensationum, & præcipue de Anno 1690. sub Alexandro VIII.

SUMMARIUM.

- 1 Ordinatus Sacri impedimentum dirimens explicatum Decif. XXI.
- 2 Ordines Minores an impediunt Matrimonium contrahendum?
- 3 Ordo Sacer illud impedit, & dirimit.
- 4 Pæne contra ordinatos in Sacris contrahentes Matrimonium.
- 5 Conjugatus potest ad Ordines Sacros promoveri, quinque concurrentibus conditionibus. Et quæ?
- 6 Uxoris licentia omnino necessaria, ut Maritus suscipiat Ordines.
- 7 Uxor, cujus Maritus ordinatur, debet castè vivere, K.

- vere, etiam post eius mortem.
- 8 Si juvenis ipsa sit, debet Monasterium ingredi.
- 9 Maritus si fiat Episcopus, Uxor debet intrare in Monasterium. Et cur?
- 10 Episcopi consensus necessarius, ut conjugatus ordinetur.
- 11 Ratum si sit Matrimonium, an Maritus possit Sacrum Ordinem suscipere sine licentia Uxoris?
- 12 Ordinatus in Sacris absque intentione servandi castitatem, an valide contrahat Matrimonium?
- 13 Papa potest dispensare in Votis solemnibus Castitatis pro Matrimonio inveno.
- 14 Causa pro dispensatione dicitur an debeat concernere publicam utilitatem?
- 15 Subdiaconus, ut uxorem ducat, de facili dispensatur.
- 16 Subdiaconus ad Matrimonium dispensatus an teneatur recitare officium?
- 17 Causae tres precipue dispensandi ad Matrimonium ordinatis in Sacris.
- 18 Alexandri Papae VIII. Breve dispensationis pro Subdiacono ad Matrimonium.
- 19 Voto duplici solemnibus castitatis adstrictus potest dispensari ad Matrimonium.
- 20 Torturae subiciendos super intentione Subdiaconus inueni Matrimonium, vel conjugatus Ordines suscipiens sine requisitis a Jure.

Inter impedimenta dirimentia Matrimonium (post illud ex vi, & metu confurgens) sequitur aliud de Ordine Sacro; & quo in praesenti est agendum, sed summa cum brevitate, tum quia supra in his Decisionibus de Matrimonio, quando de Impedimento Voti egimus Decif. XXI. etiam de Ordine Sacro, Matrimonium postea contractum dirimente differimus; tum etiam quia in aliis nostris Decisionibus de Sacramento Ordinis Decif. XXVII. ostendimus, obligationem castitatis ab initio Ecclesiae, ac semper successivis temporibus annexam fuisse Ordinibus Sacris; & quae, siue proveniat ex Jure Divino, siue ex solo Jure Ecclesiastico, ut ibi disputavimus num. 5. & num. 14. esse impedimentum non solum impediens Matrimonium contrahendum, sed etiam dirimens contractum ex cap. 1. De Voto, & Voti redempt. in 6. quare in praesenti pro majori hujus impedimenti explicatione sequentes septem conclusiones duximus annotandas.

Prima conclusio. Quamvis minores Ordines nec impediunt, nec dirimant Matrimonium. cap. Si quis eorum, dist. 32. cap. Si quis Clericorum, De Cleric. conjug. Sanchez lib. 7. de Matrim. disp. 28. num. 2. nec peccat Clericus, solos minores Ordines habens, Matrimonium contrahendo. Bonacina de Matrim. quest. 3. punct. 9. propos. 1. num. 3. & 4. attamen Ordo Sacer, qualis est Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus, non solum impedit Matrimonium contrahendum, sed etiam dirimit Matrimonium post ejusdem Ordinis Sacri susceptionem contractum. d. cap. Si quis eorum, dist. 32. capit. 1. De Voto in 6. Navarrus in Summa cap. 22. numer. 52. Sanchez d. lib. 7. disp. 28. num. 2. nec de hoc dubitari potest, attento Concilio Tridentino, à quo in sess. 24. de Matrim. can. 9. ita diffinitum fuit: Si quis dixerit, Clericos in Sacris Ordinibus constitutos, vel Regulares Castitatem solemniter professos, posse Matrimonium contrahere, contrahuntque validum esse; Anathema sit. Quod adeo verum est, ut quilibet Clericus, tam Latinus, quam Graecus, aliquo Ordine Sacro insignitus, si Matrimonium absque dispensatione Apostolica de facto contrahat, non solum nulliter, ac invalidè contrahat, cap. Erubescant, dist. 32. d. cap. Si quis Clericorum. De Cleric. conjug. Sed etiam dicatur Apostata, fiat Irregularis, ac Excommunicatio nem late Sententiae incurrat per Clem. 1. De Consangu. & Affr. Major. de Irregularitate lib. 3. c. 34.

num. 5. & censetur de Haeresi vehementer suspectus, & contra illum possit S. Officium Inquisitionis procedere, ut scribit Simanca De Catholic. Institut. tit. 40. num. 9. & Carena de Offic. Inquisit. part. 2. tit. 17. §. 3. in quo quibus concordat Sperellus Decif. 3. numer. 87. imò ipse Parochus, qui scienter praedictò Matrimonio assisteret, esset ipso Jure excommunicatus, Majoris lib. 7. capit. 25. num. 16. Et quiddam Matrimonia etiam Graecorum inita post susceptos Ordines Sacros sunt invalida, & nulla, plene probat Pignatellus tom. 8. Consult. 32. Dixi, si absque dispensatione Apostolica; nam, cum hoc impedimentum ex magis communi opinione DD. proveniat ex solo Jure Ecclesiastico: Garz. de Benef. part. 7. cap. 10. num. 64. & 65. & ut scripsimus De Sacram. Ord. d. Decif. 27. num. 63. in eo Papa potest dispensare, & concedere, ut ordinatus in Sacris licetè, ac validè ineat Matrimonium, ut demonstrabimus infra in Conclusione Quinta.

Secunda Conclusio. Quamvis autem ordinatus in Sacris non possit contrahere Matrimonium, non sequitur e contra, quòd conjugatus, & existens in Matrimonio non possit ad Ordines Sacros promoveri, quia non repugnat de Jure Divino status conjugalis cum Ordine Sacro; imò in primitiva Ecclesia plurimi Uxorati, pietate, ac doctrina conspicui, ad Ordines Sacros, & ad Episcopatum promovebantur; & nunc etiam possunt promoveri, servatis tamen infra scriptis conditionibus. Prima: Ut concurrat licentia, & consensus Uxoris. capit. Conjugatus, 5. De Convers. Conjugat. Extravag. Antiquae, De Voto, & Voti Redempt. quae licentia adeo necessaria est, ut sine illa conjugatus neque minores Ordines, neque que solum primam Tonuram possit suscipere, Sanchez d. lib. 7. disp. 38. num. 6. Barbosa de Jure Eccl. Univ. lib. 1. cap. 33. num. 127. & si sine dicta licentia Maritus, sciens uxorem suam vivere, ordinaretur, esset irregularis, non haberet Ordinis executionem, ad altiores promoveri non valeret, nec beneficia obtinere. d. Extravag. Antiquae, Sanchez d. lib. 7. disp. 49. num. 2. Layman lib. 5. tract. 10. part. 4. cap. 3. num. 3. quamvis postea consensus Uxoris sublequeretur. Aversa de Sacram. Ord. q. 4. sess. 9. Vers. Tertio si quis. Quòd si Uxore contrahente ordinatus, ab ea revocaretur, deberet eidem adherere, debitum reddere, sed non petere. Sanchez d. lib. 7. disp. 38. numer. 21. Major. de Irregular. lib. 1. capit. 34. num. 1. Parilius de Relig. lib. 3. q. ult. num. 135. Et idem esset, si Uxor ob gravem Metum licentiam Viro concessisset Ordines suscipiendi. Aversa de Matrim. quest. 15. sess. 3. Vers. Secundò. Secunda conditio est, ut uterque conjugum emittat Votum perpetuae Castitatis; tum ipsa Uxor, quae propterea castè vivere debet, & mortuo Viro, non poterit alteri nubere ob reverentiam Ordinis à Marito de ejus licentia suscepti. capit. Quia sunt, dist. 28. cap. Ad Apostolicam. 10. De Convers. Conjugat. Aversa d. quest. 15. sess. 3. Vers. Sextò. Layman. dist. cap. 3. num. 5. tum ipse Vir, qui vult ordinari; imò iste ad minores non est promovendus, nisi habeat animum ascendendi ad Sacros; & hoc sive agatur de Latino Viro, sive de Graeco. Sanchez d. lib. 7. disp. 4. num. 2. & disp. 38. numer. 8. & 9. Non esset autem obligata Uxor ad praedictum Votum continentiae emittendum, si antea inter eam, ac maritum suum ex justa causa divortium perpetuum factum fuisset. cap. Constitutus. 11. cap. Veniens. 16. de Convers. Conjug. Sanchez lib. 10. disp. 11. num. 16. Basilus Pontius lib. 9. cap. 13. à num. 5. Tertia conditio est, ut ipsa Uxor, si juvenis sit, & suspecta de incontinentia, non solum vovent castitatem, sed etiam ingrediatur Religionem; secus autem si fenex esset, Sanchez d. lib. 7. disp. 39. num. 6. Aversa de Sacram. Ord. qu. 4. sess. 10. Vers. Sextò ulterius. Et de Matrim. quest. 15. sess. 3. Vers. Sextò.

Sextò. Quarta conditio, si Vir non solum esset ad Ordines Sacros promovendus, sed etiam ad Episcopatum; Uxor etiam fenex debet ingredi religionem; ob reverentiam Episcopalis dignitatis, & hoc ad tollendas occasiones accessus seminarum ad ejus domum, si in Episcopio Uxor (etsi fenex, & continentis) cohabitaret. cap. Sanè. 6. Convers. Conjug. Sanchez d. lib. 7. disp. 41. num. 2. Jultus de Dispens. Matrim. lib. 2. cap. 14. num. 67. & 68. qui id ampliat, casu quo Maritus heret S. R. E. Cardinalis. Quinta conditio est, ut Vir conjugatus possit ordinari, non solum de honestate, & licentia Episcopi, sed etiam de necessitate; quia ad Episcopatum spectat inspicere, an conjugus in saeculo remansurus extra periculum incontinentiae existat. Bonacina de Matrim. quest. 3. punct. 4. num. 12. & Diana part. 4. tract. 4. resol. 73. §. Notandum est. Quae habetur in Coordin. tom. 3. tract. 6. resol. 22.

Tertia Conclusio. Conjugatus absque licentia Uxoris non potest Sacros Ordines suscipere, quamvis Matrimonium esset Ratum tantummodo, non autem consummatum. Aversa de Matrim. quest. 4. sess. 9. Vers. Nec licet Viro. Jultus d. lib. 2. cap. 14. num. 24. ubi bene notat, hanc esse differentiam inter susceptorem Ordinis Sacri, & Professionem Religiosam, ut per istam Matrimonium ratum dissolvatur, & conjugus remanens in saeculo potest diffolvari, & conjux remanens in saeculo restat ut nubere; non etiam per ordinationem in sacris, ut in d. Extravag. Antiquae, De Voto. Quapropter, si de facto ordinaretur in Sacris Vir conjugatus, absque consensu Uxoris, ultra penas supra recensitas concl. 2. condit. 1. teneatur adherere Uxori, eique debitum reddere, non autem ab ea petere, nisi dispensatione à Papa obtinuerit. Aversa de Ordine quest. 4. sess. 9. d. Vers. Nec licet. Major. de Irregul. lib. 1. cap. 4. num. 8. Vers. Sunt autem.

Quarta Conclusio. Ille, qui Sacros Ordines suscipit cum expressa intentione non servandi castitatem, neque se obligandi ad Votum continentiae, ipsi dem Ordini annexum, adhuc obligatus est continentiam servare; & si de facto Matrimonium contraheret, illud esset irritum, & invalidum ob hoc Impedimentum dirimens Ordinis Sacri; ea ratione, quia qui vult consequens, vult etiam antecedens; & cum praedictus ordinatus voluerit suscipere Ordines Sacros, censetur voluisse se obligare ad Votum solemnè castitatis servandae, & ad inhabilitatem contrahendi Matrimonium. Farinaccus Consult. crimin. lib. 1. consil. 17. num. 7. Sanchez d. lib. 7. disp. 27. num. 12. Jultus d. lib. 2. cap. 14. n. 30. & sequ. ubi limitat, nisi fuisset ordinatus per vim, & metum gravem, cadentem in constantem Virum, quo casu characterem non receperit. cap. Majores 3. De Baptismo. Sanchez d. lib. 7. disp. 29. num. 2. Vel nisi ante pubertatem, & usum rationis fuisset ad Ordines promotus, factusque adultus non ratificaverit; tunc enim nec tenetur ad Votum castitatis, nec subiacet Impedimento Ordinis dirimenti Matrimonium. cap. Ad nostrum. De Regular. Sanchez dist. disp. 29. num. 6. & alii DD. quos citat, & sequitur Jultus d. lib. 2. cap. 14. num. 33.

Quinta Conclusio. Cum nefas sit negare potestatem in Summo Pontifice dispensandi in Votis solemnibus castitatis, ad effectum, ut, justa causa concurrente, illi, qui Votis illis sunt adstricti, possint Matrimonium contrahere, ut offendunt Innoc. in cap. Cum ad Monasterium. & ibid. Fagnanus. De Statu Monachor. & nos late probavimus supra in hoc tractatu de Matrim. Decif. XXI. tantummodo notandum venit, An causa debeat respicere publicam utilitatem, vel satis sit, si solum utilitatem privatam concernat, dummodo sit justa, & rationabilis? In qua questione estis alii opinuntur, necessariam esse De Sacram. Matrim.

causam, quae concernat publicam utilitatem ex doctrina S. Thomae in 4. sent. dist. 38. quest. 1. art. 4. ad 3. ut scribit Belletus Disquisit. Clerical. part. 1. tit. 3. De disciplina Cleric. §. 9. num. 13. & 14. ubi refert Exempla, non solum de Clericis, & Regularibus habitatis ad Matrimonium, sed etiam de Monialibus, & Sanchez in Decalog. lib. 5. cap. 2. num. 5. alii verò teneant sufficere, si causa respiciat solum privatam utilitatem, dummodo nitatur ratione, & aliquo modo ex benemerita petentis compentetur Votum Castitatis, ut tradit Cardin. Cajetanus in Opuscul. tom. 1. tract. 27. de Dispensat. Matrim. in Occid. Eccles. quest. Unic. Vers. Quoad Tertium, quem sequitur Suarez de Relig. tom. 3. lib. 9. De Voto Castitatis, cap. 20. numer. ult. & Diana Coordinatus tom. 3. tract. 1. resol. 79. §. 12. quae stat in Veteri part. 10. tract. 12. resol. 1. concorditer tamen dicunt tam Theologi, quam Canonistae, quòd ubi agitur de dispensando, ut simplex Subdiaconus possit contrahere Matrimonium, satis est quaecumque causa rationalis, quae pro objecto habeat privatam utilitatem; itaut in Diaconatu, & in Presbyteratu urgentior causa sit expetenda, concernens publicum Ecclesiae bonum, ut suffus distert Illustrissimus Prosper Bottinus Episcopus Myrensis, in Curia Romana, ubi eximias suas Virtutes, Praelatus celsissima estimationis, in suo Voto De casu dispensandi in Voto solemnè castitatis impresso auget Jultum de Dispensat. Matrim. lib. 2. cap. 15. in quo Voto num. 13. allegatur Eminentiſſ. Cardin. Albitius de Inconstanti. in file cap. 36. num. 124. haec dicens: Ego tempore meo Assessoratus vidi plures Summos Pontifices dispensasse ut qui erat in Ordine Subdiaconatus, possit contrahere Matrimonium. In Diaconatu constitutos servò nunquam; in Sacerdotio nunquam dispensatos, multò minus in Episcopatu: repetens numer. 145. Hactenus saeculis non vidi dispensatum super Voto solemnè ad Matrimonium contrahendum, nisi, ut supra dixi, in constituto in Ordine Subdiaconatus. Igitur consuevit Ecclesia ob rationabilem causam, aliquando dispensare cum Ordinatis in Sacris, ut Matrimonium contrahere valeant. Exemplum refert de Ethelupho Angliae Rege Sponsum ad Ann. Chr. 847. num. 8. ita scribens: Porro illum olim Sacris fuisse Ordinibus initiatum, nempe Subdiaconum, sed Patre sine alio herede moriente, Romanum Pontificem cum eo dispensasse, ut uxorem duceret, ut traditur in Vita S. Swithuni Wintoniensis Episcopi apud Surium die 2. Julii. Porro obtenta dispensatione Ordo Sacer nec impedit, nec dirimit Matrimonium contrahendum, quia ejusdem dispensationis vigore licetè, ac validè ab ordinato in Sacris conjugum contrahitur, nisi aliud ei obstat impedimentum, ut firmat Jultus d. lib. 2. cap. 14. num. 20. & 21. subdens, quòd deinceps ipse ordinatus non teneat deferre Habitum, & Tonuram Clericalem, nec recitare Horas Canonicas, quia tunc jam translatus est ad statum saecularem, solo characterè indelebili in ejus anima manente; & per consequens non gaudet amplius privilegio clericali, quòd late differt etiam Sanchez de Matrim. lib. 8. disp. 8. num. 11. Squillantes De Privileg. Cleric. cap. 7. numer. 39. & Diana part. 8. tract. 3. resol. 34. quae reposta invenitur in ejus Operis Coordinati tom. 3. tract. 2. resol. 52.

Sexta conclusio: Inter ceteras verò causas, quibus Papa solet dispensare, ut Ordinatus in Sacris possit Uxorem ducere, tres praecipue à DD. recensentur. Una est ob excellentiam meritorum vel ipsius Ordinatis, vel ejusdem progenitorum. Jultus lib. 3. cap. 12. ubi num. 2. subdit, quòd dignum est, atque iustum, ut Ecclesiae benignitatem experiantur, qui apud ipsam benemeriti sunt, ut qui pro Fide Catholica, seu Romana Ecclesia, & in ejus servitio bene se gesserunt, remunerentur, unde ipsi, & alii etiam, ad similia, & alia majora peragenda alii-

eiantur, & animosiores fiant, ut scribit etiam Sanchez d. lib. 8. disp. 19. n. 32. Diana d. part. 8. trañ. 3. resolut. 92. existente in Coordin. tom. 3. trañ. 2. resolut. 123. & Gonzalez ad Reg. 8. Cancell. gloss. 4. n. 194. Vel si Ecclesias construxerunt, aut pia Collegia, seu Monasteria; quia huiusmodi constructiones apprime tendunt ad propagationem Catholicæ Fidei, & ad Divinum cultum augendum. cap. fin. dist. 96. cap. Pie mentis 16. quest. 7. latè Emmanuel Gonzalez in Comment. cap. Ad audientiam. num. 2. & seqq. de Eccles. edifican. Secunda causa est ob alicujus pie, ac illustris Familie conservationem; quia talis conservatio, per propagationem ejusdem sanguinis, tendit in bonum publicum, & in dilatationem pietatis. Menochius consil. 426. n. 13. Cardin. Manica de Confedr. Ultr. Volunt. libr. 7. tit. 1. num. 45. Sanchez d. lib. 8. disp. 19. num. 31. & Vincentius de Justis cod. libr. 3. cap. 15. num. 2. Tertia est intercessio alicujus magni Principis, ut bene considerat Diana Coordinatus tom. 3. trañ. 1. resolut. 79. §. 12. que in Veteri reperitur part. 10. trañ. 12. resolut. 1. cuius causæ ponderatione, ac altiarum duarum supra recensitarum, quia Summus Pontifex Alexander VIII. Anno 1690. consimilem dispensationem concessit, ut Canonicus Passaventis, Subdiaconatus Sacro Ordine insignitus, possit Matrimonium contrahere, placet hic subiungere ejsdem dispensationis Apostolicum Breve, impressum apud eundem Vincentium de Justis Dispenjat. Matrim. libr. 3. cap. 15. tenoris hujusmodi.

A Tergo: Venerabili Fratri Archiepiscopo Pragensi. Intus verò ALEXANDER PAPA VIII. Venerabili Frater salutem, & Apostolicam Benedictionem. Exponi nobis nuper fecit Dilectus Filius Franciscus Leopoldus Guilielmus Comes Slavata, Canonicus Ecclesie Passaventis, quod cum nuper, quondam Comes Joz Joachinus dicitur Francisci Leopoldi Guilielmi Frater, nulla relicta prole masculina, dum suam clausit extremum, ipse Franciscus Leopoldus Guilielmus, qui in Sacro Subdiaconatus Ordine constitutus existit, solus in seculo, ex sua illustri, & antiqua Familia superstes remansit. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, idem Franciscus Leopoldus Guilielmus, eandem Familiam suam, Domino benedictio, propagandi, ac Charissimi in Christo Filii Nostri Leopoldi Romanorum Regis in Imperatorem electi, exisit hoc in re desiderii obsequiendi studio, ad Laicalia Vota transire, ac Matrimonium contrahere posse, adeoque sibi de opportuna, super Sacri Subdiaconatus Ordinis huiusmodi impedimento, Dispensationis Gratia à nobis in præmissis provideri plurimum cupiat: Nos ipsum Franciscum Leopoldum Guilielmum, etiam meritorum ipsius Majorum, insignium Catholicæ Fidei Defensorum intuitu, specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes; Et a quibusvis Excommunicationis, & Interdicti, aliisque Ecclesiasticis Sententiis, Censuris, & penis à Jure, vel ab homine, quavis occasione, vel causa latitis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præmissorum cumtotoxic consequendorum, harum serie absolvere, & absolutum fore sententes, supplicationibus ipsius Leopoldi Regis, Familiæ præfate, singulari in Nos, & hæc Sanctam Sedem devotione fulgentis, conservationem, ob bonum publicum, summo per exoptantis, nomine, super hoc Nobis humiliter porrectis, benigne inclinatis; De Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium, in tota Republica Christiana contra hæreticam pravitatem generalium Inquisitorum, à Sede Apostolica specialiter deputatorum, qui plurimum in Sacra Theologia Magistrorum, ac Doctorum Doctorum, super huiusmodi re sententias audiverunt, matureque discussissent, consilio; Fratritati Tuae per presentem committimus, & mandamus, ut consilio Tibi de narratis, cum eodem Francisco Leopoldo Guilielmo, super impedimento Sacri Subdiaconatus Ordinis

supradicti, ita ut illo non obstante, dummodo nullum aliud canonicum ei obset impedimentum, Matrimonium cum quacunque muliere Catholica, nullo sibi, ceteroque in Jure prohibita, semel, vel pluries, successivè tamen contrahere, illudque in faciem Ecclesie solemnizare, & in eo postmodum remanere licite, libereque, & valide possit, & valeat, Auctoritate Nostra Apostolica, de specialibus gratias, dispenses; Protem exinde suscipiendum legitimam nuntando. Non obstantibus Apostolicis, ac in Universalibus, Provincialibusque Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 14. Januarii 1690. Pontificatus Nostri Anno primo.

Joannes Franciscus Albanus Secr. Septima Conclusio: Non solum dispensare Papa potest, ut Clericus secularis in Sacris Ordinatus licite, & valide Matrimonium contrahat; sed etiam si prædictus Ordinatus sit Regularis professus, & duplici Voto Castitatis adstrictus, Ordinis scilicet Sacri, atque Religionis; ut ostendimus supra Decif. XXI. & docet idem Vincentius de Justis d. lib. 2. cap. 14. numer. 129. ubi narrat dispensationem Nobilis Viri Monachi Ordinis S. Benedicti de Familia Veneta Justiniana, professi in Monasterio S. Nicolai de Litoro Venetiarum. Concordat Pyrrhus Corradus in Praxi Dispensat. Apostolicæ. libr. 8. cap. 10. numer. 27. & prælibatus Illustrissimus Bottinus in d. Voto n. 27. ubi testatur, à Sixto Papa V. die 15. Junii 1588. fuisse concessam dispensationem Fr. Antonio de Gioiosa Equiti Professo in Religione Hierosolymitana, & Priori Tolosæ, ut possit contrahere Matrimonium, in eaque nobilissima Familia remaneret extincta.

Corollarii loco sunt hic jungenda verba Saelles, qui in Trañ. de Mater. Tribunal. S. Inquisitionis libr. 4. cap. 4. Regul. 346. num. 155. ita dicit: Qui post Sacros Ordines susceptos, vel post emissam Professionem in aliqua Religione approbata; aut post emissa tria vota simplicia Paupertatis, Castitatis, & Obedientiæ in nostra Societate Jesu, Uxoorem duxerit, vel sententiarum ducere; atque de contra de eo, qui post contraidum Matrimonium, Sacros Ordines suscepit, aut post consummatum, amplexus fuerit statum Religiosi obique consensu conjugis, sed absque requisitis, à Jure Canonico assignatis: in unquoque casu sic fuerit redditur vobiscumque suspensus de hæresi; & postquam confiterit de corpore delicti, Tortura ad Inquisitione super intentione subiciendus est; & de his omnibus copiosè agit Trameira libr. 3. de Polgam. qu. 12. & 13. & novissimè Pignatellus tom. 8. consulti. 63. a num. 25. & seqq.

DECISIO XXIX.

ARGUMENTUM.

Ad explicationem Impedimenti Ligaminis, Matrimonium dirimentis, recensentur omnia, quæ à Theologis, Canonistis, & Historicis traduntur de Polygamia, & Polyviria. Harum Vocum derivatione, divisione, ac definitione præmissis, refertur apud quas Nationes utraque fuerit in usu, Disputatur, An Polygamia, & Polyviria prohibita sint omni Jure, Divino, Naturali, Canonico, & Civili? Inquiritur, Utrum peccaverint Patriarchæ antiqui, ac alii Bigami, & Polygami? Quomodo potuerit Deus cum illis circa Polygamiam dispensare? Martini Lutheri, ac ejus discipulorum impium Votum, & Consilium darum in

scriptis

scriptis Landgravi Hassiæ, ut vivente prima Uxore, secundam duceret. Quibus pœnis Polygami sint plerendum? Bigamia, ac Biviria an sit licita? Mors primi conjugis quomodo sit probanda pro secundo Matrimonio contrahendo? Historicæ, Exemplar, ac Jurium declarationes ad ornatum materis.

SUMMARIUM.

- 1 Ligaminis impedimentum quid sit?
- 2 Polygamia unde dicta; & quotuplex sit?
- 3 Polygamie, ac Polyvirie definitio.
- 4 Polyviria à quibus gentibus permessa?
- 5 Puella, cum qua quindecim fratres concubabant.
- 6 Polyviria cum non fuerit in usu apud omnes.
- 7 Papyri signum, ne secretis Senatus panderet Marti sue.
- 8 Polygamia, ac Polyviria prohibita de Jure Divino.
- 9 Deuteronom. 21. 15. interpretatio. & num. 13.
- 10 Patriarchæ, & alii in lege Veteri Polygami.
- 11 Davidis Regis Uxores octo. Et que?
- 12 Salomonis quoque septingente. Roboami decem & octo.
- 14 Deus an dispensaverit cum Hebræis in Polygamia?
- 15 Polygamia cur concessa antiquis Patriarchis?
- 16 Polygamia de Jure naturali an prohibita?
- 17 Fœderis solutis debet conjugalis avidissime.
- 18 Papa an possit dispensare in Polygamia?
- 19 Deus an dispenset contra præcepta naturalia? & num. 20.
- 21 Polyviria à Jure nature extranea. Et cur?
- 22 Regina Circe, que habebat simul 40. Maritos.
- 23 Polygamia Hebræorum an esset cum Uxorum injuria?
- 24 Polygamia Jure Ecclesiastico semper damnata.
- 25 Lotburius Rex Francorum Polygamus.
- 26 Cap. Uxor 12. quest. 7. declaratio.
- 27 Polygamia in Jure civili damnata.
- 28 Repudium Uxorum sui Civile permissio.
- 29 Valentianus Imperator Polygamus.
- 30 Martinus Lutherus Polygamie defensor.
- 31 Lutheri Votum, & Consilium de Polygamia datum Principi Landgravi.
- 32 Philippus Landgravi Hassiæ secunda Uxor, vivente prima.
- 33 Polygami quibus penis plerendum?
- 34 Polygami in S. Officio Inquisitionis torquentur super intentione.
- 35 Urbani VIII. Bulla contra Polygamos.
- 36 Polygami sunt Irregulares, & incapaces Ordinum.
- 37 Bigamia, & Biviria quid sit? & an sit licita?
- 38 Mulier, que nupsit 22. Maritis, & Vir 20. Uxoribus.
- 39 Nuptie secunde olim prohibite in panem delictorum.
- 40 Jus Civile prohibens secundas Nuptias correctum à Jure Canonico.
- 41 Mors primi conjugis quomodo probanda pro secundo Matrimonio intendo?
- 42 Matrimonium secundum, mortuo primo conjugis, & ejus morte non probata, an sit validum?

Ligaminis Impedimentum impediens, ac dirimens Matrimonium, est inhabilitas ad novum conjugium contrahendum, qua affectur, qui jam Uxo-rem habet, & de presentem est Matrimonio alligatus, si quis enim conjugatus, ac Uxoorem habens præsumeret unam aliam, vel plures mulieres in Uxores (prima vivente) sibi affumere, & de facto duceret, nullum esset quodcumque conjugium sic posterius intum ob Impedimentum Ligaminis, quod

De Sacram. Matrim.

dirimit secundum Matrimonium, primo subsistente. cap. Christiano, & cap. Audite. dist. 34. capit. Licet. cap. Apostolus, & cap. Fieri. 32. quest. 7. cap. 1. cap. Licet. & cap. Tuar. De sponsa duor. ac prædictus conjugatus, ita de novo aliud Matrimonium contrahens, committeret crimen Polygamie, & si crederet id fore licitum, effet excommunicatus juxta Concilium Tridentinum sess. 24. de Matrim. can. 2. sic definitens: Si quis dixerit, licere Christianis plures simul habere Uxores, & hoc nulla Lege Divina esse prohibitum: Anathema sit.

Ad intelligentiam igitur hujus Impedimenti dirimentis, quod vocatur Ligamen, referenda hic veniunt summam ea omnia, quæ sparsim à Theologis, Canonistis, & Historicis traduntur de Polygamia; & singillatim est videndum:

1. Quid, & Quotuplex sit Polygamia?
2. An Polygamia, & Polyviria sit prohibita de Jure Divino?
3. An de Jure Naturali?
4. An de Jure Ecclesiastico?
5. An de Jure Civili?
6. Quibus penis afficiantur Polygami?
7. An Bigamia, & Biviria sit licita tum de Jure Divino, ac naturali; tum etiam de Jure Ecclesiastico, ac Civili? Et quomodo mors prioris conjugis probetur?

Quo ad Primum. Hoc nomen Polygamia componitur ex duabus vocibus græcis, Polys, quæ significat multum, & Gamas, quæ vult dicere Nuptias; ideò Polygamia interpretatur pluralitas Nuptiarum; quæ quidem est duplex, una illicita, ac prohibita; alia licita, & concessa: prima habet sub se duas species, idest Polyviriam, ac Polygamiam specificam: Secunda subdividitur pariter in alias duas species subalternas, una quarum dicitur Bigamia, alia Biviria; & de singulis est agendum; nunc scilicet de duabus primis speciebus; de aliis duabus ultimis in ultima parte hujus Decisionis. Idcirco Polygamia illicita, ac prohibita definitur, quod sit conjugium unius Viri cum pluribus Uxoribus simul retentis. Ita Salmanticensis trañ. 9. de Matrim. cap. 5. num. 1. ex qua definitione, vice verâ, definitur Polyviria quod sit unius mulieris cum pluribus maritis simul retentis conjugium. Et quoniam de usu Polygamie ante Evangelicam Legem non est dubitandum, tum apud omnes nationes barbaras, tum apud ipsos Judæos, ut ostendimus infra num. 10. & 11. disquirendum hic venit, an alicubi fuerit prædicata etiam Polyviria? Et eundem eam in usu fuisse apud Perfas, & Medos testatur Alexander ab Alex. libr. 1. cap. 24. & Cælius Rhodiginus Antiquar. lect. libr. 18. cap. 29. scribentes, prædictos populos licentiam concessisse Uxoribus suis, ut tot maritos sibi diligerent, quot sibi placerent; hinc incivilis mulier illa videbatur, quæ ad minus quinque maritos non haberet. De Britannis feminis scriptum reliquit Julius Cæsar in suis Commentar. eas solitas fuisse nubere eodem tempore decem Viris, & ultra. Strabo quoque in descriptione Arabiæ lib. 16. narrat, consuetum fuisse apud Sabæos, & Nabathæos, ut una Uxor deterreret ad carnalem copulam omnibus viris ejusdem familiæ; baculum suum pro signo ponebant ad ostium cubiculi; quo viso ceteri ab ingressu abstinabant, ut eodem Auctores referens fuffus dixerit D. Clemens Abbas Tolus Monachus Congregationis S. Sylvestri, Ordinis S. Benedicti in Descript. Geograph. & Histor. India Orientalis tom. 3. de Imperio Sinarum disc. 2. dist. 3. pag. 403. ubi ex eodem Strabone hunc casum referre: Era una giovine di bellezza rare, e figlia del Re: aveva quindici Fratelli, li quali erano tutti d'avena suoi Mariti. Ma perchè frequentavano troppo spesso, con contrare successivamente uno dopo l'altro da Lei, lasciando alla porta il solito segno del bastone.

K 3

Ella

Ella infidelitatis peno simili abuzia . Procuo di con-
trariare i bnfoni di ciascuno de' suoi Fratelli ; e cio
fatto ne povera uno alla porta ; indi a poco levava
quello , e con tale arte ve ne povera un' altro ; e cosi
li Fratelli ingannati non ardivano entrare ; fidele da
na al loro fu scoperto l'inganno in quella guifa . Tro-
vavafi nel Foro con tutti i suoi Fratelli ; da i quali
partio per andare dalla Sorella , vide un bnfone al-
la porta ; del che maravigliato , fapendo non poter
effere d'alcuno de' suoi Fratelli , che lafciafi avera
nel Foro , fofpeto che foffe di alcun altro ; onde in-
furiato fe ne corfo al Padre , per condurlo , e far-
la cogliere in adulterio : il quale voi giuro non vi tro-
vo alcuno ; ma ben ammira l'invenzione altrettanto fa-
gece , quanto onelta di quella giovine . Quod fi quis
querat , cur Polyviria non fuerit communis apud om-
nes nationes ad exemplum Polygamie , quam ante
Legem Evangelicam omnes gentes erant amplexa-
te ? Refpondet P. Stephan. Menochius Soc. Jefu in
Oeconomia libr. 1. cap. 8. num. 3. ob plures rationes .

- 1. Quia Viro tamquam Capiti , ac Superiori mulie-
rum plus debuit competere , ac licere , quam istis .
 - 2. Quia ex Polygamia multiplicatur proles , ut in fi-
liis Jacob , ac Regis David apparet ; ex Polyviria
mulier fit inhabilis ad generandum , ut experientia
docet in Meretricibus .
 - 3. Quia ex eadem destruitur
quies , & pax domestica , que sub pluribus maritis
in eadem domo confiftere non valet , juxta illud Lu-
cani libr. 1. Pharifal. post init.
- Nulla fides regni Sociis , omnisque potestas
Impatiens consortii erit .
- 4. Quia fi mulier illa conciperet , ac pareret , nullus
ex maritis educere vellet prolem , quam suam esse
nesciret .
 - 5. Quia inter confum maritos discordia ex
Zelotypia nutritur , dum unus minus amari ab U-
xore , quam alter putaret ; & sicut tauri pugnant in
armis inter se ipsos , sic mariti digladiarentur , nam
inconcessum est Proverbium Ovidii :
- Non bene conveniunt ; neque in eadem Sede moran-
tur
Malesas , & Amor .
- Et de se ipfo , tamquam postposito à Lesbia , que
magis Gellium uti pulcherrime amabat , dolens ce-
cinerat Catullus :
- Gellius est pulcher , quid ni ? quem Lesbia malit ,
Quam te cum tota gente , Catulle , tua .
- Quapropter his , & aliis rationibus à P. Menochio
ubi supra consideratis , apparet Polyviriam tam-
quam pestiferam non fuisse vi receptam , etsi à Ly-
curgo in Republica Spartanorum concessam , ut no-
tat idem Menochius d. cap. 8. numer. 4. & à Matro-
nis Romanis impense desideratam , juxta Papyrii
Prætextati egregium figmentum , de quo Gellius
libr. 1. Noñ. Attic. cap. 23. & Macrobius libr. 1. Sa-
turn. c. 6. videlicet , quod in Senatu disputatum fue-
rat , an duas Uxores uni Marito concedendas , vel
duos esse verum , participavit aliis Matronis , que
postidè in magno numero ad Senatum confluxe-
runt , deprecantes , Una potius ut duobus Viris nu-
pia fieret , quam Uni duas ; referretur etiam à Jacobo
Menochio De Arbitr. Judic. casu 420. numer. 61. Et
iisdem rationibus eandem Polyviriam tamquam pri-
mis principis naturæ contrariam nunquam fuisse à
Deo permissam , neque circa eam dispensationem
datam observat S. Thomas in 4. dist. 33. quest. 1.
art. 1. & in addit. ad 3. part. q. 65. art. 1. ad 6. Sanchez
libr. 7. de Matrim. disp. 80. num. 15. ubi plures
citatur , & alios addunt Salmanticenses hoc idem no-
tantes d. tract. 9. cap. 5. num. 2. & 3.

Quo ad secundum , in quo Queritur , An Poly-
gamia , & Polyviria fit prohibita de Jure Divino ? Om-
nes DD. Catholici respondent affirmativè , & id
probant ex sequentibus . Primò ex Genef. 2. 22. ibi :
Et creavit Dominus Deus costam , quam tulerat de

Adam in mulierem ; per unam enim costam , & per
unam mulierem significavit Deus unam tantum Uxo-
rem licitam fore ; & plures esse prohibitas , ut ha-
betur in cap. Gaudemus . De Divortio ; ubi habere
plures Uxores Incest. III. ait , abjonus hoc videtur .
& inimicum Fidei Chriſtiane , cum ab initio una costa
in unam feminam fit conversã . Secundò , ob illa
verba per os Adam à Deo prolata Genef. 2. 24. Re-
linquet homo patrem suum , & matrem , & adheret
Uxori sue , & erunt duo in carne una . Que repetita
sunt à Christo Domino in Evangelio Matth. 19. 4.
ibi : Non legistis , quia qui fecit hominem ab initio ,
masculum , & feminam fecit eos ; & dixit , propter
hoc dimittet homo patrem , & matrem , & adheret
Uxori sue , & erunt duo in carne una . Si ergo de-
bent esse duo in carne una , Unus maritus de Jure
Divino non potest ducere plures Uxores ; neque una
Uxor plures Maritos . Ita S. Hieronymus in d.
Matth. 19. 4. Hoc in exordio Genefis scriptum est , di-
cendo Masculum , & Feminam , non enim ait Mas-
culum , & Feminas ; sed masculum , & Feminam , ut
unius conjugii consortia nelerentur ; & dixit , adhe-
ret Uxori sue , non Uxoribus ; Concordat S. Jo-
Chrysostomus . Homil. 63. in Matth. ita dicens : Jus-
fit , quod unus uni conjugatur , nam si voluisset alte-
ram etiam duci Uxorem , Unus Viro creatus , multiplicat con-
formasset mulieres . Consimilem dat explanationem
Theophilus ibid. his verbis : Offendit opus , & Le-
gislatorem ejus , qui non à principio formavit , esse mo-
nogamiam ; ab initio enim unum conjugit Deus uni ;
atque ita non oportet unum virum conjugi multis .
Aliorum plurimorum SS. Patrum non diversas expla-
nationes adducit Jodocus Coccius tom. 2. Theofaur.
libr. 9. artic. 2. ac eisdem SS. Patres hanc rationem
considerantes allegat Sanchez libr. 7. disp. 80. num. 1.
Tertiò , quia Deus , dum præcepit Noè ingressum
ejus , ac filiorum , animaliumque in arcam , mentio-
nem fecit de uno tantum masculo , ac de una tan-
tum femina omnium specierum , dicens Genef. 6. 19.
Ingradietis in arcam tu , & filii tui : Uxor tua , &
Uxores filiorum tecum ; & ex cunctis animantibus
universæ carnis bina induces in arcam , ut vivant te-
cum , masculini sexus , & feminini . Ergo ex Jure
Divino prohibita erat Polygamia , non enim ordi-
navit , ut induceretur unus Masculus , & plures
Feminae ; sed Unus , & Una ex omnibus speciebus
animalium , Quarto , Quia Apostolus Paulus quo-
tiefcumque commendat fidelium statum Matrimo-
niale , loquitur eis in singulari numero ; ut patet ad
Ephes. 5. 33. Unusquisque Uxorem suam sicut seipsum
aligat . Uxor autem timeat Virum suum . Item scri-
bens ad Rom. 7. 2. ait : Nam que sub viro esse mu-
lier , vivente viro alligata est legi : si autem mortuus
fuerit Vir ejus , soluta est à lege Viri . Idemque re-
pedit 1. Cor. 7. 39. Mulier alligata est legi quanto tem-
pore Vir ejus vivit ; quod si dormierit Vir ejus liberata
est à lege , cui vult , nubat tantum in Domino . Igi-
tur non nominando Uxores in plurali numero , ne-
que Maritos ; sed hos , & illas in singulari , deno-
tat , à Lege Divina statum fuisse , ut mulier Una
uni tantum Viro nubere , & Unus Vir unam tan-
tùm Mulierem haberet in Uxorem . Quintò , quia
sic testatur Concilium Nicænum can. 24. ut legitur
tom. 1. Concilior. pag. mibi 571. his verbis : Nemo
debet duas Uxores ducere , nec Uxori sue alteram
mulierem per concupiscentiam introducere , sicut Deus
ordinavit . Et Sextò additularum Concilii Tridentini
anathematizatio d. sess. 24. can. 2. Si quis dixerit
licere Christianis plures simul habere Uxores , & hoc
nulla Lege Divina esse prohibendum ; Anathema fit .

At contra prædicta due gravissima fieri possunt
objectiones . Una est , quod nullus adest Sacra Scri-
pturæ locus , per quem Deus prohibet pluralitatem
Uxorum ; imò statutum legitur in Deuterone 21. 15.
quod si habuerit homo duas Uxores , unam dilectam ,

et al-

et alteram odiosam ; generitque ex eis liberos , &
fuerit filius odiosæ primogenitus , volueritque substan-
tiam inter filios divideri ; non poterit filium dilectæ
facere primogenitum , & præferre filio odiosæ . Ergo
tantum abest , quod Scriptura Sacra Polygamiam pro-
hibeat , quin ab eadem referatur , & approbetur plu-
ralitas Uxorum . Altera objectio est , que valde
torquet Scripturam ingenia , quod Sancti Patriar-
chæ veteris Testamenti à pluralitate Uxorum , &
à Polygamia non abstinebant ; siquidem Abraham
duas eodem tempore habuit Uxores , Saram , & A-
chelem . Balam , & Zelpham . Torniellus ad Annum
M. 2283. num. 3. Sic Helcana due erant Uxores
Anna , & Phenena ; David vero decem , &
octo , ut ex Lyrano advertit Basilius Pontius de
Matrim. d. libr. 7. cap. 49. num. 5. & probatur ex
Schemate familie David , quod ponit Salianus ad
Annum M. 2981. num. 11. in quo nominatim ponitur
Davidis Uxores octo , idest Michol , Achinoz ,
11 Abigail , Maacha , Haggith , Abital , Eglã , & Ber-
sabee ; ex quibus omnibus (prima Michole excepta)
genuit plures filios , qui recensentur 1. Paralipom. 3.
a num. 1. & sequ. deinde num. 8. dicitur , Omnes hi
filii David , absque filiis concubinarum . Quas quidem
concubinas ei fuisse decem , notatur 2. Reg. 15. 16.
dum fugeret David à fire re bellis filii Abitalomi-
bi : Et reliquit Rex decem mulieres concubinas ad
custodiendum domum . De Salomone autem ait Tex-
tus Sacri 3. Reg. 11. 3. Fuertuntque ei Uxores quasi
12 Regine septingente , & concubine trecentæ . De Ro-
boamo autem ejus filio 2. Paralipom. 11. 21. Uxores
decem & octo duxerat , concubinas autem sexa-
ginta ; & genuit viginti octo filios , & sexaginta fi-
lias . Nec est dicendum , quod prædicti Patriarchæ ,
& Reges , tot mulieres sibi copulando , peccave-
rint . (ut aliquem posse suspicari disserit Scotus in
4. dist. 32. q. 1. relatus ab Emin. Card. de Lauræa
de Matrim. disp. 24. n. 56.) quia , ut observat Sher-
logus tom. 3. in Cant. Vesp. 34. cap. 6. scilicet 1. num. 9.
usus est Sacra Scripturæ magnorum Virorum lapsus
& referre , & fugillare ; & de prædictis Patriar-
chis , & Regibus nullum reprehendit , nisi Davidem
ex factò Berabee uxoris Uzrie , ejus justu inter-
dicti . 3. Reg. 15. 5. & Salomone , qui ut mulieris
suis complaceret , Fana Idolorum construxit .
Eccles. 47. 21. Igitur , si Polygamia erat à Lege Di-
vina prohibita , quomodo à prædictis Sanctis Vi-
ris , ac Regibus practicabatur ?

Ad Primam objectionem respondet Emin. Card.
de Lauræa d. disp. 24. num. 55. his verbis : Nullus
est Sacra Scripturæ locus , qui verbis explicitis di-
cat , Non accipies secundam Uxorem ; transcat . Nul-
lus locus , qui implicite hoc dicat , & ab Ecclesia
ita sit explicatus ? Nego : nam , ut patuit , Patres ,
& Ecclesia locum Genef. 2. 24. sic explicant , & sic
intelligentiam statuunt . Deinde resolvit aliam obje-
ctionis partem de duabus Uxoribus , de quibus in
13 Deuterone 21. 15. sic dicendo : Moser non loquitur
de Viro habente simul duas Uxores , odiosam , & dilec-
tam ; sed de repudiante odiosam , & accipiente suc-
cessivè dilectam : in quo casu statuit , ut si ex odiosa
habeatur primogenitus , hic non poterit postponi filio
dilectæ , & privari Primogenitura . Recordetur Stu-
diosus Lector ea , que diximus supra Decif. IX. de
concesso Hebræis libello Repudiij , per quod solve-
bant vinculum Matrimonij , adeo ut non solum Vir
repudians , fed etiam Uxor repudiata poterat alij nu-
bere ; & germanam esse supra dictam responsonem
cognoscat .

Ad Secundam objectionem respondet Sanchez d.
libr. 7. disp. 80. num. 12. his Verbis : Veteres Patres
Legis antiquæ , pluribus Uxoribus conjugiti , culpe
immutis fuerunt , eò quod Deus cum illis dispensavit .

Et occurrans replicationi , quam sibi fieri à legente
De Sacram. Matrim.

prævidit , ubi legerit hanc dispensationem ? statim
subdit : Hæc autem dispensatio non concessa est exter-
na aliqua Scriptura , aut locutione ; sed inspiratione
interna , facta Patriarchis , que derivata est vi Exem-
pli , & Consuetudinis ad reliquos ex populo Israeli-
tico , ac proximè omnibus illis pluralitas Uxorum lice-
bat . Et pro tali responsonè citat S. Thomas in
4. Sent. dist. 33. q. 1. art. 2. in corp. & ibid. S. Bona-
vent. Richardum , Gabriel. Capreol. Durand. Sotum ,
& alios , inter quos Emin. Card. Bellarminum
lib. 1. de Matrim. capit. 11. proposi. 3. & 4. Valen-
tiam 4. p. disp. 10. q. 1. puncti 3. Sanchezio adhæret
etiam Basilius Pontius d. libr. 7. cap. 49. num. 4. ibi :
Ex Revelatione ergo Divina tantum ea pluralitas Uxo-
rum illo inducitur tempore . Si enim Uxorum unitas ,
ut Patres , & Concilia docent , est ex Lege Divi-
na , sequitur , sine ejus dispensatione licuisse nulli .
Que Revelatio primis Patriarchis expressè facta pri-
mam , ad alios eorum verbo pervenit , & exemplo .
Et cum hac responsonè transeunt omnes Theologi
Scholastici , & Morales moderni , Salmanticenses d.
tract. 9. de Matrim. cap. 5. num. 31. Lessius in Ope-
re Posthum. De Sacramento Matrim. capit. 1. dub. 6.
& 7. Et Emin. Cardin. de Lauræa d. disp. 24. a nu-
mer. 64. & sequ. ubi refert dicta SS. Patrum de ead-
dem dispensatione per viam internæ Revelationis
concessa , & allegat Innocentium Papam III. in cap.
Gaudemus . De Divortio sic loquentem : Nec ulli un-
quam licuit , in simul plures Uxores habere , nisi qui
fuit Divina Revelatione concessum , que mos quando-
que , interdum etiam fas censetur , per quam sicut
Jacob à mendacio , Israelite à furto , & Sampson
ab homicidio , sic & Patriarchæ , & alij Viri justij ,
qui plures leguntur simul habuisse Uxores , & ab adul-
terio excusantur . Ex Canonistis eandem responso-
nem tradit Emmanuel Gonzalez in cap. Accipisti .
2. de Spons. uxorum , ubi sub num. 8. adducit pluri-
mos Sanctos Patres , ac Doctores primitivæ Eccle-
siæ , qui asserunt , antiquos Patriarchas non peccas-
se , etsi Polygamos ob Divinam dispensationem ,
que fuit illis à Deo concessa post diluivum , tum
(ut ipse ait) ad multiplicationem generis humani ,
tum ad propagationem populi fidelis , & cultus divi-
ni , qui in sola familia Abrahæ , ac deinde in populo
Israelitico residuus fuit : Idem affirmat ex Scriptori-
stis Sherlogus in Cantic. d. tom. 3. Vesp. 34. scilicet 1.
num. 9. pluribus SS. PP. adductis , qui omnes respon-
dunt , (ut ipse scribit) Deum præpotentem , & su-
premium verum universarum Dominum dispensasse cum
Patriarchis . Ex Annalibus autem Salianus consi-
derans Polygamiam Regis David ad Annum Mun-
di 2983. numer. 7. tom. 3. Ita de eo loquitur : David
adhibe juveni , amissa Michole (Uxore sua) filia
Saulis , non unam tantum , sed duas Uxores acceperat ,
DEO utique inspirante , quo inconsulto nihil ad-
moam , quod alicuius momenti esset , agebat . Ad
duas illas , resse priore brevis quartam , ad Re-
gem Gestura sibi assensit obligandam , adscit . Mox-
que addidit etiam quintam , sextam , & septimam
& de singulis , excepta Michole , singulos suscepit li-
beros .

Quo ad Tertium , in quo petitur , An Poly-
gamia fit prohibita etiam de Jure naturali ? Omnes
Theologi , ac Canonistæ pariter respondent Affir-
mativè ; & id probant ex sequentibus rationibus .

Primò , quia cum Jus naturale nihil aliud fit , quam
dictamen rationis circa ea , que agenda , vel fu-
gienda sunt , ut docet S. Thomas 3. contr. Gen-
cap. 24. nec non 1. 2. q. 34. num. 7. est contra ratio-
nem , ut in contractu Matrimonij , in quo servan-
da est equalitas , Mulier tradat corpus suum Viro
privativè quo ad omnes alios ; Vir autem corpus
suum tradat Mulieri , cum facultate illud etiam aliis
tradendi ; contra id , quod docent etiam Apostolus
1. Cor. 7. 4. dicens : Mulier potestatem non habet sui

corporis, sed Vir similiter, nec Vir potestatem habet sui corporis, sed Mulier. Secundò, quia Jus naturale vult, ut inter Maritum, & Uxorem sit Societas, non autem ut hæc sit ancilla, aut inferviens; sed particeps Imperii in domo, ac familia, ut considerat S. Thomas 1. p. quest. 92. art. 3. & ideo ex latere Viri fuit producta, non ex pedum ossibus, ut offendatur prædicta Societas, & Imperii, ac gubernii domus participatio. Sed tale Imperium, ac gubernium requirit singularitatem, ut inquit D. Augustinus libr. de bono conjug. cap. 17. Ergo est contra Jus naturale plures simul habere uxores. Tertio, Jus naturale requirit, ut inter conjuges fervetur pax, quies, amor, & dilectio. Sed ubi sunt plures Uxores, non possunt esse prædictæ virtutes, quorum locos substituant erga, rixæ, ac discordiæ; ut de Sara, & Agar legitur Genes. 21. g. de Rachel, & Lia. Genes. 30. 1. ac de Anna, & Phenenna. 1. Reg. 1. 6. Ergo pluralitas Uxorum est contra Jus naturale. Quarto, Natura ordinavit Matrimonium, ut proles à parentibus omni studio bene educetur, ac ad eorum hæreditatem admittatur. Sed ubi sunt plures Uxores ex eodem Viro diversos filios habentes, talis finis consequi non potest; cum Uxor prædicta aliarum filios ab affectu, & à successione Patris repetat, ut de Adonia ex Haggith genito à David depulso à Bersabea, ac Salomone, ea instante, ad septrum admisso, testatur Scriptura 3. Reg. 1. Ergo Polygamia est contra Jus naturæ. Quintò, Matrimonium est à natura institutum in remedium concupiscentiæ. Sed unus Vir pluribus Uxoribus satisfacere non potest ad sufficientiam in redditione debiti, cuius defraudatio eis magnopere displicet. Menochius de Arbitr. Jud. d. casu 420. num. 60. & cujus solutionis femine sunt avidissimæ, ad nimiam, quam experientur, voluptatem, ut ex testimonio Medicorum notat Zaccchias in 20. Medicol. lib. 3. tit. 1. q. 7. n. 15. ubi ponit hæc Juvenalis carmina ex Sat. 6.

17. Quem prestare potest Mulier galatæ pudorem?
Que fugit à sexu, vires amat? hæc tamen ipsa
Vir nollet fieri, nam quantum nostra voluptas?
Igitur qui plures ducit, naturam ipsam offendit
Sextò, quia præceptum naturale est, ut quod tibi non vis, alteri non facias. Sed nullus est Maritus, qui velit, Uxorem suam nubere pluribus viris. Ergo ex præcepto naturæ, Vir non debet plures feminas sibi nuptas copulare. Septimò tandem, quia quòd Matrimonium à principio suæ institutionis habuit, est de Jure naturæ. Sed à principio institutum fuit inter Unum, & Unam tantummodò, ut probatur est supra num. 8. Ergo unica Uxor est de Jure naturæ: pluralitas Uxorum est contra Jus naturale. Quare his, & aliis rationibus ita docent, & tenent Sanchez d. libr. 7. disp. 80. n. 4. Basiliius Pontifex pariter libr. 7. cap. 49. num. 3. Salmanticenses d. 18. traç. 9. cap. 5. §. seqq. num. 20. §. num. 21. ubi ex hoc inferunt, quòd nec Ecclesiæ, nec Summus Pontifex potest ullo modo dispensare, ut quis plures Uxores ducat, eum Polygamia sit prohibita de Jure naturæ; & idem astruit Emin. Card. de Lauræa d. disp. 24. numer. 39. Menochius de Arbitr. Judic. d. casu 420. à num. 48. §. seqq. & pluribus citatis Sherlogus d. tom. 3. in Cantic. Vestig. 34. num. 9.

Sed objicit aliquis: Deus non potest dispensare in his, quæ sunt contra præcepta naturæ, & dictamen rectæ rationis, S. Thomas 1. 2. quest. 100. art. 8. Theologi omnes cum Magistro Sent. in 1. dist. 48. §. in 3. dist. 37. & ratio est, quia actiones contra naturalia præcepta, & rationis dictamen sunt peccaminosæ. Quomodo ergo dispensatum fuit cum Hebræis, & Patriarchis Legis antiquæ, ut plures eodem tempore Uxores haberent, si hæc dispensatio erat contra Jus naturale, & præcepta ab eo indita circa Matrimonium?

Tollitur objectio duplici Responso. Primum est quòd Deus tamquam Dominus supremus potest dispensare etiam contra Jus naturæ, mutando circumstantias rerum ita ut dispensatio non sit peccatum, prout fecit, quando ordinavit Abraham, ut occideret filium suum Isaac; Hebræis, ut vasa argentea auferrent Ægyptiis; & Osæe, ut carnalem copulam cum fornicaria haberet; in illis enim casibus, ex Dei dispensatione, neque homicidium, neque furtum, neque fornicatio fuisse peccatum. Ita Salmanticenses d. 18. traç. 9. de Matrim. cap. 5. num. 46. Secundum responsum est, quòd præcepta à Jure naturali circa Matrimonium statuta, alia sunt primaria, & principale bonum ejusdem Matrimonii concernentia; quod est procreatio, & generatio prolis; & alia sunt secundaria, quæ spectant ad alia conjugii bona; ut reciprocus amor, instructio, ac educatio prolis perfecta, & familia. Primaria præcepta sunt indispensabilia, non autem secundaria; quia hæc etsi cum aliquo incommodo dispensentur, ob aliud majus bonum possunt compensari, & tolerari. Ita ex doctrina Scoti in 4. dist. 17. §. dist. 26. F. & dist. 32. G. Eminen. Card. de Lauræa d. disp. 24. num. 33. ubi hæc ponit: Circa prima nulla cadit dispensatio, & itèd oppositum semper videtur esse peccatum: circa secundæ cadit dispensatio, & sic (ut ait Scotus) in monogamia fuit aliquando à Deo dispensatum.

Ex his iustum est deducere, quòd Polyviria sit contra primaria præcepta pro Matrimonio à Jure naturali edita; quia congressus carnalis plurium Virorum cum una muliere implicat prolis procreationem, & destruit certitudinem genitoris, idèd in ea nunquam dispensatum fuit, neque potest dispensari; unde merito scriptis Gobatus de Matrim. tradit. 9. num. 279. transgressum esse omnes naturæ, & pudicitie maris illum Regimam Cingæ (est Regnum Cingæ non præcise insitum à Regno Congo) que pugnans à Patribus Capuccinis redierunt ad fidem Orthodoxam, à qua deservit ad Abiesimum, habebat copulos sibi conjugio quadraginta Viros superstites. Rationibus autem in contrarium adductis circa equalitatem contractus Matrimonii, per quam, sicut Viro fuit permissum aliquid pluralitas Uxorum, ita videtur concessibilis Uxori multitudine Maritorum, ne ei fiat injustitia, minus concedendo, quàm marito, respondet Emin. Cardin. de Lauræa d. disp. 24. à num. 77. §. seqq. quòd cessabat injustitia, tum quia Uxor nubebat Patriarchis cum hac conditione saltem tacta, ut ipsi possent alias Uxores sibi copulare, tum etiam quia erat differentia circa valorem corporum permutatorum; nam magis valebat corpus Viri, qui post secundam Uxorem, habilis erat alias gravidare, at Uxor solum gravidata, ab aliis maritis iterum gravidari non poterat.

Quo ad Quartum Polygamia est etiam prohibita de Jure Ecclesiastico, quia ab Ecclesiâ fuit semper damnata, & nunquam permissa. Hoc probatur, Primò Ex can. Apost. 48. dicente: Si quis Lævius sua Uxore rejecta, aliam acciperit, vel ab alio solutum, segregetur. Secundò ex Concil. Nicæno 1. in cit. 24. can. 24. Ubi sic: Nemo debet duas Uxores ducere, nec Uxori suæ alteram mulierem per concupiscentiam introducere. Tertio, ex Concilio Eliberitano cap. 9. §. 9. sic decernente: Femina, que adulterum maritum reliquerit fidelem, & alterum duxerit, prohibetur, ne ducat; si autem duxerit, non prius recipiat communionem, quam is, quem reliquerit, de seculo exierit. Quarto, ex cap. An non 24. quest. 3. ubi Nicolaus Papa sic ait Lothario Regi: An non distrita ultione feriendus es, qui in duobus Uxoribus adulterium Lamech, & flagitium imitatus esse dinoscere? Lotharius ille fuit Rex Francorum Lotharii Imperatoris Filius, qui dimissa legitima conjuge, pellicem subintroduxit, & tentavit Poly-

gamiam in suo Regno introducere; sed fuit coerctus à Nicolao Papa I. ut dicitur Spondanus ad Annum Christi 863. numer. 3. & nos diximus supra Decif. X. Quintò ex cap. de Conjugali. 27. q. 2. in quo Siricius Papa electus Anno 385. Hymerio Episcopo Tarracoensis sic respondit: De conjugali violatione repositi, si quemlibet alteri deponitionem alter in Matrimonium possit accipere? Tale ergo concubium anathematizamus, & modis omnibus, ne fiat, prohibemus. Et jure quidem, quia in ea fuisse crimen Polyvirie, in viro autem illam ducente adulterium. Sextò in cap. Cum per bellicam, cum quatuor seqq. 34. q. 1. in quibus, decernitur, ultra primam uxorem, vel primum maritum, siidem viventibus, alii non esse nubendum. Idem præcipitur in cap. Videtur. 35. q. 6. in cap. Accepti. De Sponsa duorum. & in Supra cit. cap. Gaudemus. De Divortio. Septimò ex Synodo Romana sub Eugenio II. & Leone IV. Anno 853. in qua, inter cætera, statutum legitur: Nulli liceat nullo tempore duas habere Uxores. Octavo ex Joanne papa VIII. electo Anno 872. qui in Epist. 198. sic scripsit: Jubemus, ut nullus propriam relinquat Uxorem, & illa vivente alteram sibi sociare presumat. Nondò (omissis aliis text. ac SS. Patrum contra Polygamiam dictis, relatis per Emman. Gonzalez in cit. cap. Accepti. numer. 3. De Matr. can. 2. Si quis dixerit, licere Christianis plures simul habere Uxores, & hoc nulla Lege Divina esse prohibitum, Anathema sit.

Verum obitare videtur S. Ambrosius in D. Pauli Epist. 1. ad Cor. cap. 7. relatus in cap. Uxor. 32. q. 7. Ita dicens: Uxor à viro non discedat, nisi causa fornicationis; quòd si discesserit, aut maneat in nupta, aut reconcilietur viro suo, & Vir similiter non dimittat uxorem. (Hæc Apostolus. Subdit deindè S. Ambrosius) Idèd non subdit de viro, quòd de uxore præmissi (Idèd quòd maneat in nupta) quia Viro licet ducere aliam. Ergo ex hoc textu de Jure Ecclesiastico licita erat Polygamia. Glossa ad hunc textum respondet tripliciter. 1. Quòd illa ultima verba fuerunt à falsatoribus inserta. 2. Quòd ille Ambrosius fuit alius à S. Ambrosio Episcopo, & Ecclesiæ Doctore. 3. Quòd illa verba intelligenda sunt, ut Viro liceat ducere aliam adultera præmorta. At Basiliius Pontifex dicit lib. 7. de Matrim. cap. 52. num. 3. & 4. respondet 4. Quòd, estò verba illa verè sint S. Ambrosii, ita fuit locutus juxta Leges Civiles Imperatorum, in quibus erat veratissimus; & à quibus concessum erat, ut dimissa Uxore ob adulterium, marito liceret, ea vivente, aliam Uxorem ducere, quòd ex aliis text. ostendit etiam ibidem.

Quo ad Quintum, Nihilominus etiam de Jure Civili prohibitam fuisse Polygamiam aperte legitur in Insti. §. Affinitatis. tit. De Nuptiis. in l. 2. C. De Incest. Nupt. in l. 18. C. De Adulter. in l. Nemo. C. De Judeis. & in aliis legibus, quas cumulat Emman. Gonzalez ad d. cap. Accepti. num. 6. De Sponsa duorum, ubi etiam notat, quòd qui eodem tempore plures ducant uxores, notabantur infamia, & amittebant jus faciendi testamentum ex l. 1. ff. De his, qui not. infam. & ex aliis Juribus, & DD. ibi cumulat. Nec prædictis obstat textus in l. Communis 7. §. Idem. §. ff. Commun. divid. ubi traditur modus dividendi hereditatem illius, qui moriens reliquerit duas Uxores prægnantes; ex quo deducitur, quòd de Jure Civili licita erat Polygamia, & pluralitas Uxorum. Nam ut declarat Fornerius lib. 6. Rerum Quæstion. cap. 13. & Gonzalez ubi supra numer. 9. eum de Jure Civili Romanorum licitum esse repudium Uxoris, & post illud permissum fore iterum aliam Uxorem ducere, quia prima habebatur tamquam mortua, & in eo casu contingere poterat, ut repudiata gravida esset, ac simul prægnans remaneret secunda nupta, dum moretetur maritus:

at retenta prima Uxore Jus Civile non permittebat secundam ducere: ut late probat Jac. Menochius de Arbitr. Judic. casu 420 à num. 90. & leg. ubi narrat, rejectam fuisse à Senatu Romano Legem, quam pro pluralitate Uxorum C. Cæsar publicandam dederat Hælio Cæcinna, ut ex Svetonio in Cæsar. Vita cap. 52. subdens ex Socrate libr. 4. Histor. Eccl. cap. 30. quòd etiam Valentinianus Imperator, præter Severam Uxorem, aliam sibi, nempe Justinam, cujus pulchritudine captus erat voluit copulare; & ob id Legem tulit, ut unicuique liceret plures Uxores simul habere; sed Lex illa accepta non fuit, tamquam exosa, & Evangelicæ Veritati contraria.

His igitur omnibus attentis Juribus, à quibus Polygamia censetur proscripta, evidenter patet temerarius ausus Martini Lutheri, qui inter cæteros errores hunc quoque injunxit, quòd scilicet Polygamia sit licita; adeò ut possit quoties Christianis plures Uxores simul habere, ut notat Sallés de s. Inquisit. tom. 2. libr. 3. cap. 18. num. 111. quam pestiferam doctrinam non erubuit ad praxim deducere, unà cum impudentissimis suis discipulis, prout constat ex eorum Voto, quod in scriptis decessit Sacerdotissimo Principi Philippo Landgravio Hassiæ Comiti, requirenti ab eis Anno 1539. An tuta conscientia, præter Uxorem, quam cum prole habebat, aliam etiam ducere posset, ut facilis libidini indulgeret? Cui responderunt affirmative, ita tamen, ut secreto secundam Uxorem duceret, & coram paucis testibus, sique sibi confidentibus, ne commotio aliqua fieret in populo ob hanc novitatem, ut legitur in Historia Universalis Revolutionis Europe, Auctore Monfieur Varillas tom. 3. libr. 12. de rebus gestis ab Anno 1539. usque ad Annum 1541. ubi ponit per extensum prædictum Votum Lutheri, ac discipulorum ejus; in quo, præmissis, quòd Deus ab initio instituit Matrimonium inter unum, & unam tantum; & quòd postea ob fragilitatem carnis dispensavit, ut unus Maritus plures Uxores habere posset, ut habuit Lamech, Abraham, & alii in Lege Moysayca, & quòd repetita in Evangelio prima Matrimonii institutione inter unum masculinum, & unam feminam, nihilominus non reperitur revocata licentia Hebræis concessa de pluralitate Uxorum; Votum, ac Consilium suum conscripserunt his Verbis:

Vestra Celsitudo, si omnino concluserit, ad huc unam Conjugem ducere, judicamus id secreto faciendum, uti superius de dispensatione dictum; nempè ut tantum vestra Celsitudinè, illi persone, ac paucis personis fidelibus constet Celsitudinis vestre animus, & conscientia sub sigillo Confessionis. Hinc non sequuntur alicujus momenti contradictiones, aut scandala; nihil enim est in iustitia, Principes concubinas alere; & quamvis non omnibus de plebe constaret rei ratio; tamen prudentiores intelligerent, & magis placeret hæc moderata vivendi ratio, quam adulterium, & alii belluini, & impudici usus; nec curandi aliorum sermones, si reud cum conscientia agatur. Sic, & in tantum hoc approbamus; nam quòd circa Matrimonium in Lege Moysi fuit permissum, Evangelium non revocat, aut vetat, quòd externum Regimen non immutat; sed adfert eternam iustitiam, & eternam vitam, & orditur veram obedientiam erga Deum, & conatur corruptam naturam reparare. Habet itaque vestra Celsitudo non tantum omnium nostrum testimonium in casu necessitatis, sed etiam antecedentes nostras considerationes, quas, rogamus, ut vestra Celsitudo, tamquam laudatus Sapiens, & Christianus Princeps, velit ponderare. Oramus quoque Deum, ut vestri Celsitudinem vestram ducere, ac regere ad suam laudem, & vestre Celsitudinis anime salutem. Hortantur postea eundem Principem, ne licentiam petat ab Imperatore Carolo V. pro secunda Uxore ducen-

ducenda, Nam (inquit) magnopere verendum, illum Papistia, Cardinalitia, Italica, Hispanica, Saracenicis imbutum fide, non curaturum Vestræ Celsitudinis postulat. Concludunt tandem: Deus conservet Vestram Celsitudinem. Nos ad servandum Vestræ Celsitudinis sumus promptissimi. Et omnes hoc sequenti modo, & ordine se subscribunt: Martinus Luther. Philippus Melancthon. Martinus Bucerus. Antonius Corvinus. Adam. Joannes Leningus. Justus Voinaferte. Dionysius Melancther. Deinde extat attestatio, & legalizatio Publici Notarii, qui prædictum Votum, ac Consilium ex originali copiavit, Georgius Nupscher Notarius.

Supradicta Historia est typis impressa Parisiis per Claudium Barbinum Anno 1687. Superiorum permisso; & in eadem ad pag. 107. extat Instrumentum copulationis ejusdem Principis Philippi Landerauii, & Margaritæ de Saal; inter quos contractum fuit novum Matrimonium coram Dionysio Melanctheriæ Celsitudinis Concionatore, & aliquibus aliis Consiliaris, etiam adhuc viveret ejusdem Celsitudinis prima Uxor legitima, quæ erat Serenissima Christina Ducissa Saxonie; talique Matrimonii secundi contractus initus fuit Anno 1740. Mense Martio, ut testatur publicus Notarius Balthassar Rand de Fulda, qui dictum publicum Instrumentum eo tempore rogavit, de quo verificatur verba Apostoli Pauli 2. Timoth. 4. 3. Erit tempus, cum sanam doctrinam non sustineant, sed ad sua desideria concubant sibi magistros, prioresque auribus. Quæ verba ibi explicans Cornelius à Lapide, inquit: Multi homines voluptarios, & libertini similes sibi magistros, quæ hereticos, quærent, qui hominum curiositati, & cupiditatibus indulgentes, eos à sana fide, & severitate vite Christiane ad suos errores, & vitæ, morumque licentiam adducunt. Ita factum est cum Principe illo Landgraviæ, qui præfatos hæresiarum, ac discipulos, etiam impudentissimos, ac impios consultores sibi delegit, non ut veritatem circa concupitum Polygamiam audiret; sed ut eam licitam sibi esse, ut desiderabat, quamvis calamo infrunito feriberent, ac responderent.

Quo ad Sextum. Penæ, quibus Polygami de Jure afficiuntur sunt plerimæ, nempe infamix, pecuniariæ, carceris, fustigationis, exilii, & aliæ, quas recenset Jac. Menochius de Arbitrar. Jud. d. casu 420. à num. 96. & seqq. ubi concludit eas arbitrarias esse Judici secundum qualitatem personarum delinquentium, & pluralitatem Uxorum, adeo ut qui plures Uxores eodem tempore duxisse comprobaretur, etiam morte naturali posset puniri; ut scripsit Grammatic. Voto 17. & Aegidius Bossius Casus Crimin. tit. de Coitu damnato num. 78. Omnes tamen DD. concordant, quod Polygami sunt suspecti de hæresi, & ab Inquisitoribus S. Officii veniunt puniendi; nisi præventi sint à Judice Laico, quo casu, teste Sella in Select. Canon. cap. 45. num. 12. & Vincentio de Jure de Dispensat. Matrimon. libr. 2. cap. 9. num. 32. solet Officium S. Inquisitionis de manu Judicis Laici istos reciperere, eosque ad torturam ponere, ac super intentione interrogare, quomodo sentiant de Fide? quod si catholice super hoc respondeant, remittuntur puniendi ab ipsis Laicis. Ut plurimum tamen Rei hujus criminis Polygamix coguntur abjurare de vehementi, quia vehementer de hæresi sunt suspecti, & puniuntur à S. Officio Inquisitionis tam in Hispania, quam Romæ. ut testantur Genuentis in Praxi capit. 18. num. 11. Piafecius part. 2. cap. 4. artic. 6. numer. 9. Naldus in Summa Verb. Uxor. numer. 2. Ricciol. de Jure Perf. libr. 1. capit. 11. numer. 19. Farinacius de Hæresi quest. 178. num. 68. Carena part. 2. tit. 5. §. 11. num. 58. & Salettes tom. 3. libr. 5. cap. 5. Reg. 391. à num. 241. & seqq. Imò contra Polygamos publicatam fuisse ab Urbano VIII. Bullam Anno 1637.

in qua præcipit, eos esse severe puniendos ab Inquisitoribus S. Officii, refert Illustrissimus Baptistinus Episcopus Nucerae in suis Annalibus Sacerdotii, & Imperii tom. 2. ad dist. Annum 1637. num. 19. nec non Nicolius in Inst. Civil. tom. 1. libr. 1. tit. 10. De Nuptiis num. 53. in fine. ubi mandat, eosdem Polygamos damnari ad trirèmes in perpetuum. Tandem circa penas contra Polygamos istas non est ignorandum, quod qui secundum ducit Uxorem, & cum ea Matrimonium consummat, vivente prima, efficitur Bigamus, & Irregularis, ita ut fiat inhabilis ad Ordines tam majores, quam minores suscipiendos; & si quos ante susceperit, sit prorsus suspensus ab exercitio eorum, & privatus omni privilegio Clericali. Suarez de Conjuris disp. 49. sect. 2. n. 16. Sanchez de Matrimon. libr. 7. disp. 84. numer. 1. per text. in capit. Nuper de Bigamis: Novissimè Thefaurus. De Pœnis Eccles. Verb. Matrimonium. cap. 4. num. 4. addens, prædictam bigamiam esse interpretativam, super qua Episcopi minime possunt dispensare; sed à solo Papa esse (quamvis magna cum difficultate) dispensabilis, & jure quidem, nam ut inquit S. Hieronymus in libr. advers. Jovinian. capit. 30. etiam apud Gentiles Romanos nullus Sacerdos fuit bigamus, nullus ex Flaminiis binarius.

Quo ad Septimum, & Ultimam, in quo queritur, An Bigamia, & Biviria sit licita, tum de Jure Divino, ac Naturali; tum etiam de Jure Ecclesiastico, & Civili? Notare oportet, quod Bigamia est, cum mortua prima Uxore, Vir aliam ducit; & Biviria quando post mortem Mariti mulier nubit alteri. Hoc supposito præfens questionem loquitur, quotiescumque solvitur ligamen primi Matrimonii consummati per obitum alterius conjugis; vel Matrimonii rati, dissolvi sive per professionem Religiosam, sive per Castitiam dispensationem; Utrum scilicet in his casibus licitum sit novus Nuptias ducere? Et quidem responderet affirmativè: nam quotiescumque per mortem unius ex conjugibus solvitur Matrimonium, licitum est conjugi supersitenti, si velit, demò nubere, & aliud Matrimonium inire, juxta doctrinam Apostoli ad Rom. 7. 2. Que sub Virò est mulier, vivente Virò alligata est Legi; si autem mortuus fuerit Vir ejus, soluta est à Legge Viri, ut non sit adultera, si fuerit cum alio Virò. Prout etiam 1. Cor. 7. 39. Si dormierit Vir ejus, liberata est; cui vult, nubat; & de hoc sunt text. in cap. Super illa. & in capit. Secundum Apostolum. De Secundis Nupt. nec non in cap. Aperiant. 31. qu. 1. in quo S. Hieronymus ita loquitur: Aperiant, queso, aures obsecratoris mei, & videant me, secundas, & tertias Nuptias concessisse in Domino. Non damno bigamos, imò nec trigamos, & si dici potest, arogamos. Idemque docet S. Augustinus in cap. Quod si dormierit. ead. 31. qu. 1. sic dicens: Quod si dormierit Vir ejus: Non dicitur primus, vel secundus, vel quartus: nec nobis designandum est, quod non definit Apostolus. Unde nec ulla debet damnare nuptias. Concordat S. Jo. Chryostomus Hom. 10. in Epist. ad Ephes. & docet S. Thomas in 4. dist. 42. q. 3. art. 1. nec non in 3. p. q. 63. art. 1. & 2. ubi objecta contra secundas nuptias facit, & solvit; ostendens, quod, usque ab initio Ecclesiæ, semper fuit licitum conjugi viduo, novum Matrimonium inire, quod adeo verum est, ut S. Hieronymus in Epist. 11. ad Ageruchianam narret, quo tempore ipse Romæ debebat apud S. Damasum Papam; fuisse mulierem quamdam, quæ viginti duobus Maritis, uno post alterum successivè nupsert; & eodem modo Vitum, qui Uxores viginti, unam post alteras defunctas, duxerat; & hic tandem conjugatus est cum antedicta muliere; magna cum totius populi attentione, quis eorum alteri superviveret? Et Vir viduus fuit, nam ante illum Uxor obijt, & fuit ab eo sepulta; & de istis conjugiis eruditâ carmi-

DECISIO XXX. ARGUMENTUM.

Publicæ Honestatis justitia, quæ dirimit Matrimonium, in hac Decisione declaratur. Ostenditur, eam esse inductam ab Ecclesia; & oriri vel ex Sponsalibus validis, vel ex Matrimonio Rato. Ex illis per Concilium Tridentinum dirimere Matrimonium in primo gradu tantum; ex isto, usque ad quartum. Referuntur octo casus, in quibus Sponsalia sunt invalida, & ex eis non oritur Publica Honestas. Exempla aliquorum, qui ante pubertatem genuerunt filios. Quæ sint exponenda Papæ pro impetranda dispensatione super hoc impedimento Publicæ Honestatis.

SUMMARIUM.

- 1 Honestatis publicæ impedimentum Quid sit?
- 2 Quotplex?
- 3 A quo Jure procedat?
- 4 Quo tempore fit in Ecclesia introductum?
- 5 Impedimentum Publicæ honestatis usque ad quem gradum dirimat Matrimonium?
- 6 Honestas publicæ à Concilio Tridentino restricta ad primum gradum si oriatu ex Sponsalibus validis?
- 7 Publica Honestas an dirimat Matrimonium cum assensibus Sponsorum in primo gradu?
- 8 Sponsalia est mutuo consensu soluta causant publicam Honestatem?
- 9 S. Congreg. Concilii Decretum de Anno 1658.
- 10 Honestatis publicæ impedimentum est perpetuum?
- 11 Honestas publicæ ex Matrimonio rato dirimit usque ad 4. gradum.
- 12 Matrimonium nullum cum consanguinea Sponse non producit publicam Honestatem cum eadem Sponsa.
- 13 Honestas publicæ non oritur ex Matrimonio sine Parocho contracto.
- 14 Sponsalia inita cum impubere non pariunt publicam Honestatem.
- 15 Puberes qui dicantur pro incunctis Matrimonis?
- 16 Exempla eorum, qui genuerunt filios ante pubertatem.
- 17 Votum Castitatis, vel Religionis ante Sponsalia destruit publicam Honestatem.
- 18 Sponsalia cum persona incerta sunt invalida.
- 19 Honestas publicæ an oriatu ex Sponsalibus conditionatis?
- 20 Neque ex contractis per habentes aliquid impedimentum dirimens.
- 21 Vel per Parentes nomine filiorum absentium.
- 22 Sponsalia secunda, stantibus primis, sunt invalida.
- 23 Sponsus quando nec Sponsam, nec consanguineam Sponsæ ducere possit?
- 24 Honestatis publicæ Dispensatio an detur à Papa? Et quæ narranda pro ea obtinenda?
- 25 Marci Mantue Patavini J. C. consilium pro Henrico VIII. Angliæ Rege.
- 26 Henrici VIII. Dispensatio Apostolica pro ejus Matrimonio an valida?
- 27 Honestatis publicæ Dispensatio denegata DD. de Carbonibus, ac de Ferris Nob. Patavinis.

Quoniam in contrahendis Nuptiis, non solum quod licet, sed etiam quod honestum est, attendere convenit juxta textum in 1. Semper ff. De Ritu Nuptiar. hinc factum est, ut præter alia impedimenta dirimentia Matrimonium, sit in Ecclesia

carmina composuit P. Gilbertus Joninus Gallus Societatis Jesu, relata à P. Stephano Menochio in Sive Centur. 1. cap. 71. ibi à Studiofis legenda. Hic autem duo sunt advertenda; Unum est, quod per plures antiquos Canones, quos examinat Basilius Pontius de Matr. di. libr. 7. cap. 52. & Morinus de Penitentia Sacramento libr. 3. cap. 21. & seqq. secundæ Nuptiæ videntur fidelibus prohibita; sed non ex eo, quod ipse essent malæ, vel illicitæ; sed quia contrahentes ob aliquod peccatum publicum, & scandalosum, loco penitentia à secundis Nuptiis arcebantur, ut præcitati Auctores ibidem declarant. Alterum est, quod Jus Civile Romano prohibebat quidem mulieribus secundas Nuptias certis sub penis, ut in l. i. C. de Secund. Nupt. cum similibus; sed fuit correctum à Jure Canonico ut in 40 cit. cap. Super illa. & in cap. Secundum Apostolum. De Secundis Nupt. quod late considerat Sanchez de Matr. d. libr. 7. disp. 87. num. 73. & Salmanticenses d. tract. 9. cap. 5. num. 60. & 61. ubi advertunt, secundas Nuptias à Sacerdote non benedici ob hæc rationem, scilicet quia in eis deest significatio Unionis Christi cum Ecclesia, quæ unica est, & Virgo; idcirco, si binubus Virginem ducat, ei benedictio non denegatur propter aliqualem significationem ejusdem Unionis Christi cum Ecclesia in Uxore incorporata; ut tradit S. Thomas 3. p. d. q. 63. art. 2. ad Secun.

Corollarium loco omnes Theologi, ac Canonistæ advertunt, quod ad contrahendas licite secundas Nuptias, opus est, ut constet de solutione ligaminis præcedentis Matrimonii per mortem conjugis, qui si fuerit absens, & de ejus morte probanda agatur, advertunt, non sufficere cuicumque temporis præscriptionem de absentia. cap. In presentia. De Sponsalib. neque solam famam, aut verisimilitudinem, sive morale probabilitem de morte ejusdem conjugis absentis; sed requiri certitudinem, proveniente à duobus testibus de visu, vel saltem ab uno teste de visu, & ab aliis de auditu, ac de publica voce, & fama; sive à registro authentico extracto à Libro, in quo mortui, cum eorum nomine, & cognomine notantur, sive à Parocho, sub quo moriuntur, sive à Duce belli, sub quo forsant militabant, ut late disserunt DD. quos allegat Barboza in cit. cap. In presentia. De Sponsalib. Sanchez libr. 2. disp. 46. Averta de Matr. quest. 14. sect. 3. Basilius Pontius d. libr. 7. cap. 53. Salmanticenses d. cap. 5. à num. 65. & seqq. Maltrius disp. 7. in 4. sent. num. 433. & cæteris plenius, ac doctius Eminentiss. Gardin. de Lauræa d. disp. 24. de Matrim. art. 6. per totum, in praxi videndus, qui numer. 129. validum esse, etiam illicitum, secundum Matrimonium contractum sine sufficienti probatione mortis prioris conjugis, si verè tunc erat mortuus, affirmat, ut etiam tenet Maltrius di. disput. 7. numer. 434. & Salmanticenses d. cap. 5. num. 73. quamvis contrarium conetur ostendere Basilius Pontius d. libr. 7. cap. 53. num. 5. ab omnibus communiter reprobatum; à quibus etiam notatur, quod si factis probationibus super morte primi conjugis, Uxor secundo nubat; ac deinde primus conjux vivus revertatur in patriam, debet ei adhærere, secundo relicto, a quo filii geniti cum bona fide legitimi censentur. Averta quest. 22. sect. 1. Salmanticenses di. cap. 5. num. 74. & Nicolius Inst. Civil. libr. 1. tit. 10. De Nuptiis num. 52. & 53. ubi ponit Instructionem Sacræ Congregationis, cum Interrogatoriis pro examinandis testibus super libertate volentium contrahere Matrimonium, in omnibus Curis Episcopalibus servandam.

Quod si dormierit Vir ejus, non dicitur primus, vel secundus, vel quartus: nec nobis designandum est, quod non definit Apostolus. Unde nec ulla debet damnare nuptias. Concordat S. Jo. Chryostomus Hom. 10. in Epist. ad Ephes. & docet S. Thomas in 4. dist. 42. q. 3. art. 1. nec non in 3. p. q. 63. art. 1. & 2. ubi objecta contra secundas nuptias facit, & solvit; ostendens, quod, usque ab initio Ecclesiæ, semper fuit licitum conjugi viduo, novum Matrimonium inire, quod adeo verum est, ut S. Hieronymus in Epist. 11. ad Ageruchianam narret, quo tempore ipse Romæ debebat apud S. Damasum Papam; fuisse mulierem quamdam, quæ viginti duobus Maritis, uno post alterum successivè nupsert; & eodem modo Vitum, qui Uxores viginti, unam post alteras defunctas, duxerat; & hic tandem conjugatus est cum antedicta muliere; magna cum totius populi attentione, quis eorum alteri superviveret? Et Vir viduus fuit, nam ante illum Uxor obijt, & fuit ab eo sepulta; & de istis conjugiis eruditâ carmi-